

OHJEET HÄIRINTÄYHDYSHENKILÖTOIMINTAAN UUDENMAAN PARTIOPIIRISSÄ

Tämä ohje on tehty Uudenmaan Partiopiirin tapahtumien häirintäyhdyshenkilötoimintaa varten. Ohje annetaan tapahtumien johtajille ja häirintäyhdyshenkilöille tueksi. Ohjeessa kerrotaan mitä pitää ottaa huomioon jo ennen tapahtumaa, mikä on häirintäyhdyshenkilön rooli tapahtumassa, miten häirintään puututaan ja miten sitä käsitellään tapahtumassa ja mitä tapahtuman jälkeen tehdään.

Ohje on tehty Allianssin [Häirintä nuorisolan järjestötoiminnassa \(2022\)](#) -oppaan ja -koulutuksen pohjalta, joissa käsitellään teemaa kattavammin.

Sisällysluettelo

Häirintäyhdyshenkilötoiminta tapahtumassa	2
Turvallisempi tila	2
Häirintäyhdyshenkilön rooli tapahtumassa	2
Häirintäyhdyshenkilön valinta	2
Häirintäyhdyshenkilö näkyväksi tapahtumassa	3
Mitä häirintä voi olla?	3
Häirintäyhdyshenkilön työkalupakki	4
Toimintamalleja akuutissa häirintätilanteessa	4
Konkreettisia puuttumisen fraaseja akuuttiin tilanteeseen	4
Tapahtuneen häirinnän käsittely häirintää kokeneen kanssa	5
Tapahtuneen häirinnän käsittely häiritsijän kanssa	5
Tapahtuman jälkeen	6
Tapahtuman dokumentointi	6

Häirintäyhdyshenkilötoiminta tapahtumassa

Turvallisempi tila

Turvallisempi tila helpottaa osallistumista partiotoimintaan oli kyseessä sitten viikkokokous tai isompi tapahtuma. Turvallisemmassa tilassa paikallaolijoilla ja osallistujilla on tunne fyysisestä ja henkisestä turvallisuudesta. Hyvä ja turvallinen toimintakulttuuri on sellainen, jossa jokainen voi tulla kunnioitetuksi ja toimia omana itsenään pelkäämättä häirintää, syrjintää tai muuta henkilöön kohdistuvaa epäasiallista käytöstä. Turvallisuus tapahtumassa ja järjestössä on kaikkien yhteinen vastuu. Turvallisuutta partiotoiminnassa lisää esimerkiksi nämä yhteiset toimenpiteet:

- Turvallisemman tilan periaatteet ovat tapahtumassa näkyvillä, selkeästi esiteltynä ja ymmärrettynä.
 - [Turvallisemman tilan periaatteet](#)
- Piirillä on tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma.
 - [Katso Uudenmaan Partiopiirin suunnitelma](#)
- Tapahtumalla on häirintäyhdyshenkilö

Häirintäyhdyshenkilön rooli tapahtumassa

Piirin tapahtumissa on yksi tai useampi häirintäyhdyshenkilö. Häirintäyhdyshenkilöt toimivat turvallisina ihmisinä, joille voi halutessaan ilmoittaa kokemastaan häirinnästä, syrjinnästä tai epäasiallisesta kohtelusta. He ovat kuulolla ja tukevat sekä ohjaavat tarvittaessa eteenpäin muun tuen piiriin.

Häirintäyhdyshenkilö pähkinänkuoressa

- On läsnä ja tavoitettavissa tapahtumassa. Valmiina kuulemaan osallistujien kokemuksia häirinnästä
- Puuttuu aktiivisesti, jos näkee häirintää. Tämä on myös kaikkien osallistujien vastuulla
- On häirintää kokeneen tukena, kuuntelee, on läsnä – ohjaa tarvittaessa muun tuen piiriin
- Puhuu tarvittaessa ja häirintää kokeneen luvalla häiritsijän kanssa
- Ilmoittaa piiriin tapaukset ilman henkilötietoja

Häirintäyhdyshenkilön valitseminen / Kuka voi olla häirintäyhdyshenkilö?

Henkilö voi olla kuka vain tapahtuman järjestäjätaholta oleva täysi-ikäinen henkilö, joka haluaa ja pystyy pestiä hoitamaan. Henkilö valitaan jo ennen tapahtumaa ja hänelle annetaan tämä ohje tiedoksi.

Häirintäyhdyshenkilöitä on hyvä olla mielellään useampi tapahtumaa kohden. Tällöin osallistujan on helpompi saavuttaa joku häirintäyhdyshenkilöistä tapahtumassa. Lisäksi on hyvä kiinnittää huomiota siihen, että henkilöt olisivat mahdollisuuksien mukaan eri taustoista (esim. ikä ja sukupuoli). Häirintää kokeneen osallistujan saattaa olla helpompaa kertoa kokemuksistaan esimerkiksi omanikäiselle häirintäyhdyshenkilölle tai päinvastoin.

Tapahtuman aikana on tärkeää, että häirintäyhdyshenkilö on tavoitettavissa. Ihannetilanteessa häirintäyhdyshenkilöllä ei ole muita pestejä tai pesti on sellainen, että hän voi irroittautua milloin vain esim. valokuvaaja, apukokki tai muuta vastaava eli hän voi keskittyä pitkälti häirintäyhdyshenkilön tehtävään. Tavoitettavuus tarkoittaa sitä, että häirintäyhdyshenkilö on tapahtuman aikana läsnä ja häneen saa yhteyden hihasta vetämällä ja puhelimitse.

Häirintäyhdyshenkilö näkyväksi tapahtuman aikana

Tapahtumaan osallistujan täytyy tietää, kuka häirintäyhdyshenkilö on ja miten häneen saa yhteyden. Viestintä on siis tässäkin toiminnassa tärkeää. Häirintäyhdyshenkilöiden nimet ja yhteystiedot voi laittaa jo tapahtuman osallistujakirjeessä tiedoksi.

Tapahtuman alkuun on hyvä käydä muutamia asioita läpi turvallisuudesta ja häirintäyhdyshenkilöistä:

- Käydään läpi turvallisemman tilan periaatteet niin, että osallistajat ymmärtävät niiden tarkoituksen ja sisällön
- Häirintäyhdyshenkilöistä kerrotaan selkeästi nämä asiat:
 - Ketkä ovat tapahtuman häirintäyhdyshenkilöt
 - Minkälaisissa tilanteissa häirintäyhdyshenkilöihin voi ottaa yhteyttä
 - Sanoitetaan selkeästi mitä häirintä on eli mitä meillä ei tässä toiminnassa hyväksytä. Tämä madaltaa kynnystä ottaa yhteyttä häirinnästä ja ymmärtämään mikä ei ole hyväksyttävää käytöstä itseä tai muita kohtaan.
 - Miten heihin otetaan yhteyttä. Päivystääkö häirintäyhdyshenkilö jossakin tietyssä paikassa? Mistä henkilön tunnistaa (esim. tietty huivikoriste)? Saako häneen yhteyden puhelimitse?
 - Häirintäyhdyshenkilön kanssa käydyt häirintään liittyvät keskustelut ovat luottamuksellisia.

Mitä häirintä voi olla?

(Allianssin oppaasta s 6-10)

Häirintä on tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti toisen henkilön ihmisarvoa loukkaavaa käyttäytymistä. Vaikka häirinnän tekijä ei tarkoittaisi tekoaan häirinnäksi, voivat ne silti olla sitä – keskeistä on häirinnän kohteen kokemus tilanteesta. Tärkeintä on antaa häirintää kokeneelle tukea tilanteen käsittelyssä. Teot voidaan tuomita haitallisiksi tai vääränlaisiksi, mutta ihmisiä ei. Myös häirintää tehnyt tarvitsee palautetta ja tukea oman käytöksensä muuttamiseksi.

Häirinnän voi sanoittaa Allianssin esimerkin mukaisesti ja käyttäen alla olevia tarkempia määritelmiä esimerkkinä: ”Häirintä on turvattoman olon luomista erilaisin teoin, muun muassa sanallisesti, elein ja symbolein. Se voi olla luonteeltaan esimerkiksi seksuaalisuutta loukkaavaa, rasistista tai vammaisia ihmisiä syrjivää”

Häirintä on muun muassa:

seksuaalista häirintää

- Ilman suostumusta tapahtuvat
 - seksuaalisesti vihjailevat eleet
 - härskit puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
 - seksuaalisesti värittyneet viestit tai puhelut
 - fyysinen koskettelu
 - seksuaalista kanssakäymistä koskevat ehdotukset ja vaatimukset
- Raiskaus tai sen yritys
- Seksuaalinen ahdistelu
 - Seksuaalinen ahdistelu on ollut rikos vuodesta 2014 alkaen. Vuoden 2023 alussa uudistuneen rikoslain mukaan seksuaalinen ahdistelu tarkoittaa seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaavaa fyysistä tekoa tai voimakkuutensa tai toistuvuutensa vuoksi sellaiseen rinnastuvaa sanallista tai muuta tekoa. Uudistuksen myötä seksuaalista ahdistelua voi olla myös esitetty tai lähetty viesti tai kuva. – <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/vakivalta-ja-hairinta/seksuaalinen-hairinta>

sukupuoleen perustuva häirintää

- Halventava puhe eri sukupuolista
- Toisen henkilön sukupuolen väheksyminen
- Toisen henkilön sukupuoli-identiteetin kiistäminen
- Toisen henkilön sukupuolen ilmaisun pilkkaaminen

seksuaaliseen suuntautumiseen kohdistuva syrjintää

- Loukkaava puhe seksuaalivähemmistöistä
- Toisen henkilön seksuaalisen suuntautumisen haukkuminen

vammaisuuteen perustuva syrjintää

- Loukkaava puhe vammaisista
- Toisen henkilön vamman haukkuminen
- Henkilön osallistumismahdollisuuksien estäminen ja vaikeuttaminen ilman kohtuullisten mukautusten hyödyntämistä osallistumisen edistämiseksi

kiusaamista

- Pilkkaaminen, ilkeämielinen puhe, haukkuminen
- Töniminen, lyöminen
- Ulos sulkeminen ja eristäminen

vihapuhetta

- Kaikki ilmaisumuodot, joka pohjaa ihmisryhmien toiseuttamiseen eli vähempiarvoistamiseen
- Esimerkiksi etniseen taustaan perustuva halventaminen

Häirintäyhdyshenkilön työkalupakki

Tähän on koottu ohjeita tapahtumassa toimivalle häirintäyhdyshenkilölle.

Toimintamalleja akuutissa häirintätilanteessa

Häirintätilanteessa voi (Allianssin opas s. 28):

- Tapauskohtaisesti siirtyä häirinnän kohteen lähelle, jos häirintää tehdään julkisessa tai puolijulkisessa tilassa. Lähelle siirtyminen lähettää häiritsijälle sanattoman viestin tekonsa lopettamisesta.
- Olla tukena sanallisesti tai kuunnella tilanteen jälkeen häirinnän kohteen tuntemuksia.
- Voit myös kysyä häirinnän kohteelta, tarvitseeko hän jotain.

Jos häirintä kohdistuu sinuun itseesi, muista, että vastuu häirinnästä on häirinnän tekijällä ja vastuu siihen puuttumisesta on kaikilla, ei pelkästään häirinnän kohteella, eli itselläsi.

Konkreettisia puuttumisen fraaseja akuuttiin tilanteeseen

Puutu ja osoita epäasiallinen toiminta

- Tuo ei ole asiallista
- Mitä tarkoitat, kun sanot..?
- Ymmärrätkö, että tuo on..?
- Hei, lopeta.

Keskeytä epäasiallinen kohtelu, tue häirinnän kohdetta

- Anteeksi, onko täällä/sinulla kaikki ok?
- Hei, onko tämä sinulle ok?
- Haluatko jutella?
- Voinko auttaa?

Tapahtuneen häirinnän käsittely häirintää kokeneen kanssa

- Ole tavoitettavissa ja läsnä: kuuntele, tue ja kysy tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä.
- Viesti selkeästi häirinnän kohteelle, että keskustelu häirintäyhdyshenkilön kanssa on luottamuksellista.
- Ota häirinnän kohteen kokemus todesta, älä kyseenalaista tai vähättele kuulemaasi.
- Neuvottele häirinnän kohteen kanssa toimenpiteistä ja ehdota tilanteen mukaan tarvittaessa toimenpiteitä; toimi aina häirinnän kohdetta kunnioittaen, suostumus varmistaen.

Häirintäyhdyshenkilön vastuulla on kertoa häirintää kohdanneelle potentiaalisesti toteutettavista jatkotoimenpiteistä.

Usein häirinnän kohdetta auttaa eniten se, että hän pääsee pian tapahtuneen jälkeen jakamaan kokemaansa ja ajatuksiaan siitä turvallisen ihmisen kanssa.

Pyydä tarvittaessa apua esimerkiksi toiselta häirintäyhdyshenkilöltä, silloinkin vain häirinnän kohteen suostumuksella. On tärkeä tiedostaa, että häirintäyhdyshenkilöiden keskinäinen keskustelu saattaa vaarantaa luottamuksellisuuden häirinnän kohteen osalta.

Ketään ei koskaan saa pakottaa sovittelutilanteeseen häirinnän kohteen ja häirinnästä epäillyn henkilön välille, eikä häirintäyhdyshenkilöltä voida vaatia sovittelutekniikoiden osaamista.

Ohjaa tarvittaessa häirinnän kohde eteenpäin esimerkiksi Rikosuhripäivystykseen. Mikäli kyseessä on lastensuojeluun tai ei-asianomistajarikokseen liittyvä asia, on häirintäyhdyshenkilöllä silloin velvollisuus rikkoa vaitiolovelvollisuutensa.

Tapahtuneen häirinnän käsittely häiritsijän kanssa

Jos tilanne vaatii selvittämistä häirintää tehneen osapuolen kanssa, kuuntele kaikkia osapuolia. Häirintäyhdyshenkilön ei kuulu arvioida kenenkään syyllisyyttä ja sen pohjalta syyllistää tai tuomita, vaan ennen kaikkea toimia tuki- ja yhteyshenkilönä. **Keskustelu käydään vain häirintää kokeneen suostumuksella**

Yhdessä sovittuihin sääntöihin on hyvä nojata keskustelussa. Voit esimerkiksi viitata turvallisemman tilan periaatteiden kohtaan, jota on tilanteessa rikottu.

Kerro häiritsijälle miksi asiasta keskustellaan. Anna hänen kertoa näkemyksensä tapahtuneesta – toimiko hän kiusallaan vai jostain muusta syystä.

Selvennä häiritsijälle mikä hänen toiminnassaan on ollut häirinnän kokijan mielestä häiritsevää ja loukkaavaa. Tällä pyritään varmistamaan ymmärrys tapahtuneesta ja estämään sen toistuminen

Älä tuomitse ihmistä, tuomitse teko.

Tapahtumasta poistaminen on mahdollinen toimenpide, mikäli muiden osallistujien turvallisuus edellyttää tätä. Tämä päätös kannattaa tehdä yhdessä tapahtuman johtajan kanssa.

Häirintä voi olla myös rikos. Tällöin käännytään viranomaisten puoleen.

Tapahtuman jälkeen

Häirintäyhdys henkilön tapahtumapesti päättyy tapahtuman päätyttyä. Eli tapahtuman jälkeen ei tarvitse vastaanottaa yhteydenottoja, vaan ne voi ohjata toimistolle.

Tapahtuma kannattaa purkaa muiden häirintäyhdys henkilöiden kanssa, vaikka mitään erityistä ei olisi tapahtunutkaan. Tähän voi käyttää näitä apukysymyksiä:

- Miten tapahtuma meni häirintäyhdys henkilön näkökulmasta?
- Miltä häirintäyhdys henkilönä toimiminen tuntui tässä tapahtumassa/häirintätilanteissa?
- Jäikö jokin mietityttämään tapahtuman jälkeen?

Tapahtuman jälkeen voi myös soittaa piiritoimistolle turvallisuudesta vastaavalle työntekijälle, mikäli jokin tapahtunut jäi mietityttämään. Työntekijän kanssa voi jutella tapahtuneesta ja mitä tunteita se itsessä herätti ja tarvitaanko jatkotoimenpiteitä.

Tapahtumien dokumentointi

Häirintäyhdys henkilön kohtaamat tapahtumat dokumentoidaan piiritoimistolla ilman tunnistetietoja. Näin voimme kehittää tapahtumaturvallisuutta tulevaisuudessa.

Tapahtuman jälkeen siis laita toimistolla turvallisuudesta vastaavalle työntekijälle (anna.majava@partio.fi) yhteenveto häirintätapauksista. Mikäli tapahtumassa ei ilmene häirintätapauksia, ei erikseen tarvitse olla yhteydessä.

Kerro yhteenvedossasi nämä asiat:

- Monta häirintätapausta tapahtumassa oli?
- Mihin häirintä liittyi?
- Tarvitseeko jatkotoimenpiteitä?

Lisätietoa

[Partion ohjeet häirintään puuttumiselle](#)

[Partion tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma](#)

[Partion mukavasti yhdessä - ohje](#)

[Allianssin opas häirintäyhdys henkilötoimintaan](#)